

451241

ORSZÁG VILÁG

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi

BCU Cluj / Gellér Ödön irodalmi könyvtár Cluj

1939. XII. 1. XXVIII. évf. 23. sz.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a

Con. Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

•1•
SCHULTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

AZ

ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósítói szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként összefoglaló képet ad olyan aktualitásokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

Az ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugalomért.

Az ORSZÁG-VILÁG

a legjobb újságírógárdát csoportosítja maga köré. Munkatársai között Ardeal jelesei foglalnak helyet, akik nyugati szellemet jelentenek a sajtó életében.

Az ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben felvilágosodottságot jelentenek.

Az ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istápolja az elhagyatottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsületes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

Az ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit képviseli és tántoríthatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nivós, másirányú közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

A gép nem pótolja az embert

(Kolozsvár.) A különböző nemzetek haderőinek vezérekai idáig még egyetemes világkongresszust, amelyen közölnék egymással és megvitátnák a háborus technika legújabb felfedezéseit, nem tartottak. Csöppet sem valószínű, hogy a jövőben is tartanának. Ez a tudományág és ez a szakma ugyanis természeténél fogva kissé zárkozott. Nem szokása, hogy akár a módszereit, akár a tudományait közkinccsé siessen tenni, sőt igen energikus elbánásban, esetleg végelbánásban részesíti azokat, akik ilyen irányú kíváncsiság kielégítésére vállalkoztak. Szóval hasonló kongresszus tartására nincs kilátás. De ha egyszer különösképpen mégis összeülne, el nem mulaszthatná egy illedelmi aktus teljesítését. Köszönetet kellene szavaznia szegény Lengyelországnak azokért a tanulságokért, amelyeket a legmodernebb harci eszközök tragikus kipróbálásával a szakmának szolgáltatott.

Minden országnak tiszta szívvvel csak azt kívánhatjuk, a jó Isten mentse meg attól, hogy ilyen érdemet szerezzen magának és ilyen köszönetre rászolgáljon. A boldogtalan Lengyelországot azonban, sajnos, már nem mentette meg. Órá rámentett, hogy tanulhassanak balsorsán azok, akiknek az a hivatásuk, hogy, ha úgy fordul a dolog, a véres történelmi viaskodás hősi és mártirikus technikájában ott-hon legyenek. Beszámolók és tanulmányok mutatják, hogy a figyelmük ott is van, ahol kötelességük parancsa szerint lennie kell. Obszerválnak, jegyeznek, levonják a következtetéseket és megállapítják a tanulságokat.

Ebben a dologban senkise engedheti meg magának az érdektelenség hideg közömbösségét. És mi az érdekelt laikus kíváncsiságával olvassuk az érdekelt szakemberek megállapításait. Ha Pembroke Stephens, a hivatásos és kitűnő katona heteken át folytatott megfigyelési eredményeül azt szögezi le, hogy a repülőgépek, tankok, tengeralattjárók és mágneses aknák csődöt mondtak a legmodernebb eszközökkel most tomboló háboruban vagy legalább is a szerepük fontossága messze mögötte maradt annak a döntő jelenségnek, amit az elmélet minden fölteveése tulajdonított nekik, a laikusnak természetesen nem lehet máshoz joga, mint ahhoz, hogy tudomásul vegye és elfogadja azt a megállapítást. És eszerint vegye revízió alá addigi hallomása alapján esetleg másképpen kialakult elképzelését.

Hogy ez a revízió azután vigaszt és megnyugvást teremt-e számára vagy éppen ellenkezőjét, ez egészen más kérdés. Az a föltevés, hogy a harci, illetve harci szolgálatra beállított gépek pusztító erejének minden fantáziát meghaladó fölfokozása hovatovább magához ragadja a döntés minden elemét, mert olyan végzetes, olyan elemi és olyan ellenállhatatlan, hogy az ember tehetsége egyszerűen semmissé enyészik vele szemben, ez a föltevés bizonyára szintén nem volt alkalmas arra, hogy derüvel töltse el a szívetket. A rombolásnak olyan látomásait vetítette elénk, hogy szemünknek és lelkünknek jéggé kellett fagyni az irtózáttól.

De ezek mögött a gonosz víziók mögött, ha tétován és félénken is, ott sejtett egy föltevés, egy gondolat, egy derengés, amely nem engedte, hogy belefagyjunk a rémületbe. Az az utópia, hogy ha a gép átveszi az elháríthatatlan veres mérkőzés minden szerepét, automatikusan ki kell ebből a viadalból kapcsolódnia az — embernek. A gép fog veredni a géppel és az embernek nem marad más feladata, mint egy gombnyomással dirigálni ezeket a gépeket. És azután . . . Ha a döntés megesett, újból fölépíteni a rombadőlt világot.

Valahogy így sejtettük, remegőbben féltve ezt az egyetlen reményünket, sem hogy hangosan ki is mertük volna mondani.

Azok után, amiket Pembroke Stephens megállapított, ezen az egy reményünkön sincs többé mit kélni. Mert ez sincs. Ábránd volt és naivság. Ami az angol katonai tudós szerint kiderült, nem kevesebb, mint az, hogy

az emberek háborúját a gép sohasem fogja eldönteni. Mert akármennyire egymással jár: a küzdelem és a pusztítás nem ugyanaz. És a gép, ha még olyan szörnyen is, csak pusztítani tud, de birkózni nem. Csak ölni tud, de dönteni nem. Csak eszköz tud lenni, de alany nem. Romba tud dönteni házakat, szét tud marcangolni embereket, de a gép se vereséget szenvedni, se diadalt aratni nem tud. Csak segít vagy cserben hagy, csak előkészít vagy kudarcot vall, de a döntés jogát, kötelességét és felelősségét az embertől elvenni, róla levenni, vagy alóla földoldani nem tudja és erre képes nem lesz soha.

Akármilyen tömérdek és akármilyen félelmes hatása géppel szereli föl magát az ember, végső eredményben sorsdöntő tusáját neki magának kell megvívnia. Személyesen. Az ő saját testi és lelki energiái szörnyü megfeszítésével. Szemtől szembe a másikkal, akivel halálos birkózását küzdi. Minden más, amivel fölszereli magát, csak páncél. A tank is csak páncél. A repülőgép, sőt a gáz is csak az. De a döntésre mindig egyedül az ember érvényes, akit ettől a végzetétől semmiféle páncél el nem burkolhat. Nincs döntés, amíg fölött a rés meg nem nyílt. Mert a döntés egyetlen útja mindig ez volt és ez marad.

Együtt valamennyiünkért

Ha valaki dolgozni akar, nem beszél sokat, hanem neki-
gyürközik és hozzálát a munkához. Nem olyan idöket élünk,
hogy azzal vesztegessük az idöt, hogy szinpompás szóvirá-
gokat gyüjtögessünk egymás asztalára, csokorba Ugy érzem,
az aradi magyar közélet munkaterületein sok teendönk
gyült fel és erősen hátralékba maradtunk. Ne beszéljünk te-
hát sokat, hanem

**fogjunk össze, hogy egy-akarattal és egy cél jegyében
elvégezzük mindazokat a feladatokat, amiket külön-
külön és összesen a sors kirendelt számunkra.**

A Magyar Népközösség programja nevében benne
foglaltatik. Oly közéleti keret ez, mely a politikai céloktól
és módszerektől távol az ittélö magyar népi tömegek köz-
művelödési, társadalmi és gazdasági erőit, meglévö intéz-
ményeit és minden egyes tényezőjét van hivatva egyetlen
szervezetbe tömöríteni, hogy ily módon országosan is és helyi
viszonylatokban is egyforma céltudatossággal és fegyel-
mezettséggel teljesíthesse kötelezettségeit, elláthassa fel-
adatait és érvenyt szerezhessen jogainak maradék nélkül a
hivatalos közélet valamennyi foruma előtt.

**Semmiféle vitának helye nincs, amidön meg kell ál-
lapítanunk, hogy mindenkinek itt a helye, ebben a ma-
gyar kulturális alapozottságu népi intézményben, aki
megalkuvás és feltétel nélkül magát becsülettel magyar-
nak vallja.**

Nem lehetnek közöttünk olyan válaszfalak, amelyek el ne
törpülnének a magyar népi kisebbségi sorsközösség megerö-
södésének, kiépülésének és boldogulásának történelmi je-
lentöségü szükségével szemben. A társadalmi rétegezottség,
a felekezeti megosztottság, a foglalkozásbeli különbözöség
és az intellektuális nevelés egymástól eltérö beállitottsága,
mely a világszemléletek kialakításának kérdéseiben olyany-
nyira elkülöníti a köznapi élet ezer és ezer adott helyzeté-
ben az egyforma törvények védelme alatt élö állampolgáro-
kat, a népi közösség keretei között semmivé válik, ha anya-
nyelvünk, kulturánk közös, ösi gyökérszálaikat követve min-
denkinek a lelkébe olyan mélyen tudunk elhatolni, ahol
minden egyes, becsületes és igaz ember hitvallásának és
népi öntudatának meg nem hamisított, vagy el nem kendö-
zött kincseit örzi. Aki innen, ebböl a valóban mélyben fogant
és mélyről fakadó, alkudozást, engedeményeket és feltéte-
leket nem ismerö, őszinte lelki emberségéböl magát mindig
és mindenek felett becsülettel és öntudatosan magyarnak
vallja:

ez az ember, — legyen ur, vagy proletár, intellektuell, vagy kétkézi munkás, szegény, vagy minden földi jóban daskáló polgártársunk: ez az ember, mindentől függetlenül elsősorban is magyar ember, akinek itt a helye, magyar népi kisebbségi közéletünk egyetlen intézményében, a magyar népközösség közös célokat szolgáló munka-keretei között!

Ne higgye senki, hogy ez az intézményes népi keret kisebbségi magyar értékeink összefogásán és képviselésén kívül nem jelent másegyéb, ennél jóval több, szélesebb és kötelezőbb programot. Ellenkezőleg: mindenkit éppen magyarsága kötelez rá, hogy

ha vallja, vállalja is a népi közösség folytán ráháruló feladatokat.

S legelső népközösségi kötelesség, hogy mindenki, aki magát magyarság közösségébe tartozónak vallja, magyar öntudattal és fegyelmezettséggel teljesítse azokat a kötelességeit, amelyeket kulturális, társadalmi és gazdasági helyzete önmagával, családjával és környezetével szemben számára már eleve megszabott. Ha mindenki a legjobb tudása és fegyelmezett kötelességvállalása szerint látja el saját egyéni hivatását, máris helytáll azon a helyen, hova sorsa állította és egy támaszpontot jelent, melyre a népi közösség épületét továbbépíthetjük. Az egyéni felelősség, fegyelmezetség és kötelesség-vállalás teszi egyedül alkalmassá az egyént a közösség eredményes munkájában való hivatott részvételre. Ezekben a magyar férfiakon és nőkön épül fel nemcsak a népi közösség intézménye, de jövőnk időállósága és teherbirása is.

Ezeknek a gondolatoknak eszmekörében vállaltuk a feladatot, amelyet a magyar népközösség országos vezetőtestülete ránk bízott Aradon. A fegyelmezetség, a felelősségérzet és a kötelességvállalás hármasságában hivatott a kötelesség, megerősíti és csak megacélozza elhatározásunkat a tudat, hogy a mi, egymás mellé rendelt összefogásunk van hivatva új példaadásra az aradi magyar közösség közéletének új szakaszában, mert tudom, hogy mi valamennyien egyformán és egyet akarunk: Arad magyarságának fegyelmezett összefogását és a közös, önzetlen, becsületos népközösségi összetartásból fakadó, megérdemelt boldogulását.

Svájci márkás arany-, ezüst-,
chrom- női- és férfi-karórák

zsebórák, briliáns-ékszerek, valódi ezüst evőeszközök, dísz tárgyak és választékban kaphatók.

HARTMANN KÁLMÁN
ékszerész, Arad, Bulei. Regina Maria, Minorita-p.

A vevő visszaüt! . . .

A belföldi piacon már mutatkozni kezd az a visszahatas, amely elkerülhetetlen velejárója az állandósult árdrágulásnak és amelyet az Ország-Világ jóelőre bejósolt, mégpedig azzal a megjegyzéssel, hogy:

a vevő visszaüt.

Sajnos, mint mindég, ezuttal is az a helyzet, hogy a vevő természetes védekezése, a vásárlás korlátozása legtöbbször azokat sújtja, akik legkevésbé tehetnek az ellentétekről. Ezt a réteget érinti a közönség természetes védekezése, vagy helyesebben a vásárlóképesség lecsökkenéséből származó tartozkodása, ugyiszintén a hatóságok mind szigorubbá váló ellenőrzése és rendszabályai. Pedig

nem lehet egyedül és kizárólag a kereskedő osztályt felelőssé tenni mindazért, ami történik.

A nagy importőrök, a nemzetközi nagyvállalatok megrendszabályozása nélkül lehetetlenség rendet teremteni és megvédeni a közösség érdekeit. Természetes, hogy az ellenőrzésnek innen fentről, a legnagyobbaktól le a legkisebb piaci árusig ki kell terjednie, de viszont nem nélkülözheti az általánosság jellegét.

Éppen a piaci árus és a kereskedő az, aki közvetlen kapcsolatban lévén a vevőkkel, kénytelen elviselni a drágulással járó elégedetlenség minden megnyilvánulását, míg azokhoz, akiket tulajdonképpen elsősorban illetne, akik a gazdasági élet „magasabb” polcain foglalnak helyet, el sem jutnak a panaszok, a tiltakozások és a zugulódásról így tudomást sem vesznek. Közben pedig

a drágaság következtében egyre nő a szakadék vásárló és eladó, vevő és kereskedő között.

Igaz, hogy jólsikerült sajtóhadjárattal, ügyesen alkalmazott rémitgetésekkel sikerült a legutóbb bizonyos látszatkonjunkturát teremteni azzal, hogy a megijesztett embereket tulzott vásárlásokra serkentették, ez azonban végül is csak éppen ellenkező hatást eredményez.

Az erőltetett bevásárlások már véget értek.

Akinek volt pénze, az beszerezte a szükségleteket, amit ismét csak a kereskedelem böjtől majd meg, mert ezeket a készleteket a közönség el is fogyasztja. Másrészt azok, akiknek nem volt pénzüik a vásárlásra, ezentul sem tudják beszerezni szükségleteiket, sőt, csak fokozódik majd vásárlóképességük lemorzsolódása.

A jövedelmek nem igen változtak és ez azt jelenti, hogy a drágaság mértékét véve alapul,

az átlagközönség vásárlóereje ötven százalékkal kisebb, mint volt tavaly ilyenkor.

Pedig, bátran állitható, hogy a közönség felvevőképességét még jelentős mértékben lehetett volna fokozni, a termelés

előnyére. Így azután az, hogy valaki drágábban adta el áruját, tulajdonképpen nem jelent nyereséget, hanem legfeljebb a vásárlóképeesség átmentését önmaga számára, de ugyanekkor elvágja a közönség útját a fogyasztási cikkek beszerzése elől. Azzal, hogy ott hever az üzletben az emelkedett áru portéka, a kereskedő még nem tud fizetni s

ha papíron nyert is az áremelkedésen, ez csak vagyonszaporulat és nem jövedelememelkedés.

A fogyasztás sajnos — ugylátszik — tovább csökkenés előtt áll és bizony, saját érdekekben is, jó lenne megszivlelni **Marta Alexandru dr.** királyi helytartó legutóbbi aradi látogatása alkalmával adott tanácsát:

Tessék megtanulni leadni a haszonból, ha ezt úgy kívánja a közérdek. Amitől végeredményében elválaszthatatlan az egyes egyének érdeke. Tessék megtanulni, hogy kevesebb hasznot számítsanak fel, még akkor is, ha a törvény betűi összecszerüen megengednék ennek vagy annak a nyereségkulcsnak alkalmazását, amennyiben a közönség zsebe másképp mutatkozik meg a valóság megítélésének jegyében.

Egyébként, itt meg kell emlékeznünk a törvényes intézkedésekről, amelyek a kiskereskedelmi hasznot 12 százalékban, a nagykereskedő hasznát pedig 10 százalékban állapítja meg. Ugy érezzük, itt helyénvaló lenne bizonyos méltányossági alapon való utángondolás **Mert Cluj**

nem részarányos a kereskedelmi forgalom megoszlása akkor, amikor a kereskedői forgalom aránylag szerényebb méreteiből csak két százalékkal engedélyez több hasznot, mint a hatalmas gyárosnak vagy nagykereskedőnek, holott ennek forgalma milliós tételekből tevődik össze. A kislevegomból tizenkét százalékos nyereség kevesebb, mint a nagy forgalom után számított tiz százalékos nyereség.

Az importöröknek, kartelleknek, iparvállalatoknak kell előjárnia a méltányosság tekintetében, mert igenis, ezeknek jut a nagyobb karéj vajaskenyér olyankor, amikor konjunktura van és emellett számukra az egyébirányu kereskedelmi összeköttetések és vállalkozások egyébként is meghozzák azt a hasznot, amelyet részben nem is szükséges bizonyos körülmények között, de meg már nem is lehet kisajtolni a belföldi fogyasztóközönség nagy többségének zsebéből.

Nyugodtan a fogához verheti a garast,

MENTHONAL

fogasztával ápolja.

Paplan és függöny különlegességek,

Ruttkay és Botya

cégnél, fehérnemű és kelengyevállalat.

Színház vagy Kulturpalota ?

Arad közönsége jóleső érzéssel vette tudomásul, mennyire szíven viseli a városvezetőség azt, hogy a színháztársulat ismét hajlékhoz jusson ebben a városban. Nem férhet kétség ahhoz, hogy a régi színház kapuinak bezárása kizárólag a közönség érdekében történt, hiszen már a háboru előtt megállapították erről a helyiségről, hogy alkalmatlan a színháztársulással kapcsolatos követelmények kielégítésére. Másrészt a városvezetőség újból és újból tanuságot tesz arról, mennyire fontosnak tartja a színházkérdés megoldását és hogy ez így van, legjobban bizonyítja a legutóbb felmerült terv, amely Ottescu belügyminiszter aradi látogatása alkalmával került napirendre:

A Kulturpalota nagytermének színházzá való átalakítására vonatkozó elképzelés.

A magunk részéről épp úgy, mint a nagyközönség, csak elismeréssel vehetjük tudomásul a város vezetőinek érdeklődését és csak örülhetünk annak, hogy a színház kérdése állandóan napirenden szerepel. De mivel a város vezetői minden alkalmat felhasználnak annak hangsúlyozására, hogy

ötleteket, meglátásokat és a közönség köréből megnyilvánuló véleményközléseket szívesen vesznek, néhány ezzel a kérdéssel kapcsolatosan eddig figyelmen kívül hagyott szempontot kívánunk felemlíteni. Abban a reményben, hogy a tervek megvalósításánál nem kerülnek el az illetékesek figyelmét.

A vélemények ugyanis megoszlanak az új tervvel kapcsolatosan. Vannak, akik megoldhatónak és elfogadhatónak találják az elképzelést. Vannak azonban, akik azt hangsúlyozzák, hogy

a Kulturpalota nem épült színház céljaira

és ez a körülmény, elsősorban pedig az a tény, hogy a Kulturpalota nagyterme hangversenytér, megfelelő módon érvényesült az építészeti megoldásoknál. Egyéb szempontokat nem véve figyelembe, rá kell mutatnunk arra, hogy a Kulturpalota nagytermének akusztikája kizárólagosan hangversenyi követelmények kielégítéséhez idomul, amit eléggé bizonyított a Thália-szintársulatának legutóbbi aradi vendégjátéka. Ebben a teremben az első sorokon túl a színpadon elhangzó szó suttozás, érthetetlen morajjal halkul és a látási viszonyok is kimondottan hangversenytér szempontjait szolgálják.

Mármint, feltéve, hogy nagy befektetések és munkálatok árán sikerülne legalábbis részben kiküszöbölni ezeket a hiányosságokat, sikerülne pótolni azokat az egyéb hiányo-

kat, amelyek természetes velejárói a hangversenyterem jellegének, felvetődik a kérdés:

vajjon megengedhető-e, hogy a Kulturpalota értékes, szép berendezését a színházlátogatás tömegfelvonulásainak, a közönség valóságos rohamának tegyék ki?

Erre az aggodalomra természetesen nem lehet válasz, hogy manapság nem járnak valami sokan színházba. A csökkent érdeklődés jegyében is, napi két-három előadás esetén, a nem erre a célra és nem ilyen közönség számára készült nagyterem megengedhetetlen igénybevételnek lenne kitéve.

Kár lenne a Kulturpalotáért.

Hiszen ez az épület Arad büszkesége és legértékesebb közintézménye, egyike a legszebbeknek Erdélyben. Külsőleg és berendezés tekintetében olyan értéket képvisel, amit Arad ma már nem tudna előteremteni, mint ahogyan manapság már nem is igen épülnek messzevidéken ilyen Kulturpaloták. Az viszont, hogy színházzá történő átalakítás esetén ez az épület — amelynek sorsa pedig közeláll a városvezetőség szívéhez, hiszen

most költötték néhány százezer leit a régen esedékes külső javítások elvégzésére, —
tönkremegy, egészen bizonyos.

És, ha már a kulturpalotai színház ötletével foglalkozunk, meg kell említenünk azt is, hogy

a színelőadások itt sem lennének kevésbé tűzveszélyesek, mint a régi színházban.

Diszletraktár, zsinórpaddás és az egyéb színházi kellékek halmaza itt is megfontolás alapját kell képezzék abból a szempontból, hogy tűz esetén vajjon megfelelő-e a nézőtér elhelyezése és beosztása a menekülés legjobb feltételek szerinti biztosítására? Hiszen a **Kulturpalota** nagytermének sincsenek jobban elhelyezett és számban a régi színházét felülmúló vészkijáratai, ezen kívül pedig itt vasfüggöny sincs a nézőtérnek a tűzveszélyesebb színpadi résztől való elkülönítésére. Amikor pedig a Kulturpalotával kapcsolatosan beszélünk tűzveszélyről,

arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy itt nem csupán a valóban legfontosabb emberélet-biztonságról van szó, hanem számításba kell vennünk, hogy egy esetleges tűz az egész Kulturpalotát veszélyezteti. Pótolhatatlan értékeivel, műkincseivel, nagyértékű képtárával, értékén felül ereklyét jelentő muzeumával, könyvtárával és egyéb drágaságaival értékeivel.

Igaz viszont, hogy a városvezetőségnek valóban nem áll módjában a jelenlegi körülmények között új színházat építtetnie és a színház szükségességét nem csak a közönség, de a városvezetőség maga is érzi. Erre bizony manapság nincs pénz, még abban az esetben sem, ha a városvezetőségnek szívügye a színházkérdés megoldása. Más megoldást kell

tehát erre találni és ez a más megoldás egyelőre nem lehet csakis a régi színház helyiségének aránylag kevés befektetéssel való alkalmassá tétele. Ideiglenes jelleggel és a végleges megoldás lehetőségét változatlanul fenntartva, feltétlenül található áthidaló lehetőség a régi színház megfelelő átalakítására és ezzel addig is, amíg Arad, a város vezetőségének elképzelése szerinti új, korszerű és helyikövetelményeknek megfelelő színházhoz jut, nem maradna hajlék nélkül nálunk a színjátszás.

Elszaporodtak az orvosperék

Sajnálatos kortünet — amit bátran nevezhetünk kortünetnek is, — az a tény, hogy a bíróságok előtt feltűnően megszaporodtak az orvosperék. Ez a társadalmi réteg, amelynek etikája és egész szelleme a minél megértőbb és kiméletesebb magatartást tanítja és nyújtja, ez a réteg

lénytelen a bíróságokhoz folyamodni követeléseinek megítélése érdekében.

Régebben — de nem is olyan nagyon régen, — az orvosok csak legritkább esetben, egészen kivételes körülmények között indítottak peres eljárást tiszteletdíj-követeléseik miatt, most azonban, szinte sorozatosan kerülnek bíróságok elé ilyentermészetű keresetek. Ezen pedig nem is lehet csodálkozni.

A mai gazdasági körülmények egyrészt a szokottnál is rosszabb fizetőkké tették a betegeket (orvost valahogy soha sem fizettek szívesen az emberek), másrészt az orvosok helyzete is úgy adódott, hogy nem vállalhatják a hitelező szerepét. Pedig még ennél is rosszabb helyzetek is adódnak számukra. Az orvosasztalnál sokat beszélheinek arról, milyen visszautasítóan csukják be az ajtót a tiszteletdíjért küldött kisasszony, vagy a pénzbeszedésre alkalmazott megbízott előtt a volt betegek. Az orvos költségei napról napra nőnek, az orvos éjjel nappal dolgozik — mert betegek azért természetesen igénybe veszik tudását, — fizetnie kell a házbért, a világítást, a vizet és a kocsit, nem beszélve egyéb kiadásairól és arról, hogy végeredményében élnie is kell. Természetesen itt is a rosszhiszemű adósok járnak elől a fizetés meg tagadásában, a rosszhiszemű betegek, akik

nem gondolkoznak, ha arról van szó, hogy napjában három, négyszer kell igénybe venniük az orvost.

Hála helyett azután visszautasítással, kellemetlenkedéssel és pletykával fizetnek. Mindez meg volt már régebben is, csak hogy azelőtt voltak szép számban fizető betegek is. Ez az ember-fajta azonban sajnos lassan kiveszőben van s az orvosok mind gyakrabban kénytelenek igénybevenni a jogszolgáltatást, hogy alaposan megszolgált követeléseiket behajthassák.

Dr. Mezey Zsigmond:

Figedy Sándor négy zongoraműve

(1. Praeludium és fuga egy régi magyar népdal fölött. 2. Praeludium. 3. Burleszk. 4. Fonódal.) Rozsnyai kiadás. — Budapest.

Az egész kulturvilág rádió hallgatósága igen nagyra értékeli Figedy Sándort, sok-sok nagyszabású és nagysikerű csodaszép szimfonikus magyar zenekari mű zseniális komponistáját.

Figedy Sándor, a budapesti zenei életnek ez a vezető-személyisége, mint komponista és mint dirigens egyformán kimagasló és maradandó jelentőségű működést fejt ki, és mindkét minőségben a magyar és az egyetemes zenetörténet egyik legfényesebb lapja illeti meg őt. Mint zeneköltőt mélyről fakadó ihlet, mélyen érző szív, gazdagon ömlő invenció, csodaszép bensőséges kantinéla, formai tökéletesség, hatalmas zenei tudás, a szív legmélyebb hurjain játszó szuggesztív erejű harmonizáció, a hangszerelési művészet csúcán álló, nagy karakterizáló erővel teljes instrumentáció, grandiozus, tündöklő zenekari hangszin jellemzik. Muzsikájának a lelke a könnyekig megmóditó ősmagyar bánat. És mint dirigens, mint a budapesti Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred ideálisan tökéletes, zenekarának felülmulthatatlan lendületű karnagya — hétről-hétre föltétlen nagy elismerésünket vivja ki gyönyörű műsoru rádió hangversenyeivel. Mélyhatású művei a legkiválóbb szimfonikus zenekarok állandó műsorszámái, és az első felében oly gyászos hangulatu „Magyar praeludium és scherzo“ c. kompozíciója — amelyet legutóbb az ő zenekarától csodaszép előadásban hallottunk — halhatatlan remekmű. De gyönyörűek a többi zenekari művei is, magyar hangulatképei, magyar szvitje, magyar dalai és táncai, indulói, magyar rapszodiái stb. Dankó-rapszodiájával, evvel a szívet lelket gyönyörködtető első, pályadíjat nyert, monumentális remekművel, — ércnél maradandóbb emlékművet emelt Figedy Sándor a dusan termő szegedi nótafának és hazájának.

Ezek után érthető, hogy Figedy Sándor a hangszerek fejedelmét: a zongorát is összes zeneszerzői erényeivel ékes, nagy művekkel ajándékozta meg, olyanokkal, amelyek tartalmasságukban, hangzataikban és formai fölépítésükben tökéletes remekművek, olyanokkal amelyek magyar őserővel, csupaszív kantinélával, szuggesztív szépségű harmonizálással és ősmagyar bánattal teljeseek, olyanokkal, amelyek tündöklő virtuozitásukkal a legnagyobb virtuozok tudását is alaposan próbára teszik. A Rozsnyai-kiadásában Budapesten megjelent négy mű közül különösen a

„Praeludium és fuga egy régi magyar népdal fölött“ című monumentális művére vonatkozik mindez. Tragikus akcentusu, pregnáns ritmikájú vezető dallamának már első hangjai megragadnak és az egész praeludium könnyekig meghat jajongó harmóniáival. Fuga-tétele a fuga-irodalom gyöngye. Nagy szuggesztív erejével nyugoz le a 2. számú **Praeludium** is. A **Burleszk** a zeneirodalomnak gyéren megmunkált területét műveli meg fölötte hatásosan, és a **Fonódal** — amely a rokka pergését bájos jobbkez-figurációkkal eleveníti meg zeneileg — szintén megejtő szépségű remekmű.

Mindent egybevéve: **Figedy** Sándor pompázóan virtuóz zongoraművei és ugyanolyan nagysikerű, mélyhatású, maradandó nagy értékek, mint zenekari művei, a lelkeket világszerte éppen úgy felemelik, mint grandiozus szimfonikus művei és a zseniális nagy magyar művész, — aki most áll alkotó művészete csúcán — minden bizonnyal még sok gyönyörű, nagyszabású remekművel fogja gazdagítani a zenekari és zongora irodalmat.

Meteorok, ha találkoznak . . .

Azoknak, akik a gazdasági élet csillagos egét figyelik, különös természeti tüneményben volt részük. Románia gazdasági égboltján összeütközött két hatalmas meteor és az erősebb — mint mindég és mindenütt, — elsöpörte utjából a másik hatalmas, de gyengébbnek bizonyult csillagzatot.

Az elsodort meteor neve Max Auschnitt, aki lebukott, mégpedig a szó, „tájszólásos“ értelmében: bevonult a börtönbe.

Nem feladatunk és nem hivatásunk kitergetni az Auschnitt ügyet. Nem vagyunk vizsgálóbírák és nem sajátítjuk nitt ügyet. Nem vagyunk vizsgálóbírák és nem sajátítjuk a kortárs néhány megállapítását kívánjuk ehhez a sokat tárgyalt és nagy port felvert, még mindég lezáratlan üggyhöz hozzáfűzni.

Most, hogy lebukott a milliárdok magasságából, mindenki bírálja és vizsgálgatja Max Auschnitt vagyonának aranyszínű csillogását. Bünéül rójják fel azt, hogy pénzének jelentős részét külföldre mentette, hogy különböző meg nem engedett ügyleteket bonyolított le. Csodálattal emlegetik a milliós számjegyeket, Auschnitt anyagi helyzetének ezeket a kifejező eszközeit, de arról még nem igen esett szó, hogy az ami történt, nem is történhetett másképpen, mint ahogyan eddig végbement. Mert, hogy annak, ami bekövetkezett, be is kellett következni, nem kétséges. Az Auschnitt vagyon úgy omlott össze, mint ahogyan más tiz, husz, harminc hasonló módon alakult nagyvagyon szertefoszlott . . .

Mert a nyereség-veszteség elv alapján álló tőkés-gazdasági rend keretén belül sincsenek a vagyonszerzésnek kor-

látlan lehetőségei. Különösen ami az időtartamot illeti. Évek hosszú során keresztül akkumulálódó vagyonok, nagy, produktív vállalkozások fellendüléséből táplálkozó családi milliók természetes velejárói annak a gazdasági rendnek. Igaz viszont, hogy az ilyen vagyonok nem is olyan könnyen megrendülő, egyensúlyi helyzetükben bizonytalan felhőkarcoló építmények, mint a szinte vihartempóban képződött, szédületes gyorsasággal felhalmozott konjunkturavagyonok.

Távol álljon tőlünk, hogy bele essünk egyesek hibájába és most, amikor ugylátszik a földre zuhant, elkiabáljuk Max Auschnitt minden érdemét. Nem, tagadhatatlan, hogy ez az ember tehetséges gazdasági tényező, a maga vonatkozásaiban értékes társadalmi elem. Kár lenne most elvenni ettől az embertől azokat az érdemeket, amelyeket az ország gazdasági életének fellendülése terén szerzett, felesleges volna most tehetségtelen szerencselovagnak mondani. De éppen itt kellene a társadalom szabályozó erejének közbelépnie. Itt kellene örködni, hogy

az ilyen értékek ne váljanak káros erőkké, amelyek azután önmaguk és a közösség energiáit fogyasztják. Adjanak meg minden elismerést a Max Auschnittoknak, biztosítsák számukra a jólétet, a munkalehetőséget, halmozzák el kitüntetésekkel őket, állítsanak szobrot számukra és tanítsák nevüket az iskolákban. De

ne engedjék meg, hogy tehetségüket harácsolásra, mértéktelen vagyonszerzésre, az önzés fékevesztett tomlolására pazarolják.

Szabályozzák munkakészségüket és hasznosítsák a közös célok érdekében, akkor nem történnek majd meg olyan visszaélések és balesetek, mint amilyen most a Max Auschnitt ügy, mely kétségtelenül nemzetközi szenzációvá dagadt.

— **A DRÁGAKŐ KONJUNKTURÁRÓL** írott legutóbbi cikkünkkel kapcsolatosan érdekes közlés érkezett hozzánk. Ez a közlés elmondja, hogy nem csupán a drágakövek iránti nagy érdeklődés, nem csak a vagyonmentési tendencia megnyilvánulása okozza a drágakőárak emelkedését. Vannak egyéb tényezők is. Így például, az igazgyöngy árak alakulását döntően befolyásolja az a körülmény, hogy a gyöngyhalászat mesterségét egyre kevesebben folytatják. Ezer ok közrejátszása okozza, hogy ez a veszedelmes foglalkozás kiveszőnek indult. A kultúra terjedése, a foglalkozási ágak sokféleségének a messze vidékeken való elterjedése, az értékek fogalmának az egyszerű bennszülötteknél való tisztázódása — mindezek azt eredményezték, hogy egyre kevesebben szentelik életüket a tengerfenékről való gyöngyhalászatnak. Így azután egyre ritkábbá válnak a szép, értékes igazgyöngypéldányok, új áru már nem is igen kerül piacra és ezt a folyamatot csak kihangsúlyozza a háborus helyzet. Természetes tehát, hogy az igazgyöngyárak minden spekulációs törekvéstől mentesen is emelkednek.

Őszintén mondjuk.

nincs abban semmi szándékosság, hogy ezuttal gyors egymásutánban foglalkozunk a **Brassói Lapok** egy-egy cikkével. Szándékosság nélkül, mert hiszen egyébként csak a legteljesebb elismeréssel vagyunk a **B. L.** iránt, de hisszük, hogy minden tárgyilagos bírálóval egyetemben az erdélyi magyar sajtó eme kitünőségének szerkesztősége is elismeri, hogy vannak dolgok ég s föld között, amelyeket nem lehet csakis a tudományosság elővigyázatos kezeivel boncolgatni.

Arról van ugyanis szó, hogy a **B. L.** egyik legutóbbi számában, egyik erdélyi városból keltezett cikk jelent meg: **az ujságíró belesett az orvosi rendelőajtaján.**

Olyan cikk ez, amelyet valóban nem csak Erdély eme bizonyos városából írhatott volna meg az anyag után érdeklődő riporter, hanem a világnak talán bármelyik másik városából, ilyen, vagy olyan lényegtelen eltérésekkel. De éppen ez az, amit a cikkel kapcsolatosan szóvá kívánunk tenni. Éppen ez az, hogy erről a tárgykörről még nem igen jelentek meg ujságcikkek, még pedig nem azért, mintha soha, egyetlen ujságírónak sem jutott volna eszébe ilyesmi, hanem egyszerűen azért, mert

az életnek ez a nagyon komoly, mondhatnánk szomorú ösvénye tilos vadászterület a profán bepillantók számára.

Nem tiltják ezt törvények és rendszabályok. Valahogy érzés dolga, valahogy az ujságíródalom önbírálatának megnyilatkozása az, hogy

a betegségek és kapcsolt részeiknek napi érdekesség formájában való felszolgálatát gondosan kerülik a napi események tollforgatói.

És ez érthető és becsülendő is. Képzelnék el, mi történnék, ha az ujságíró feltépné az orvosi rendelők gondosan becsukott ajtajait, mi történnék, ha állandó riporthely lenne az orvosi várószoba, mint például a törvényszék, vagy a közigazgatási reszort. Micsoda szomorú következmények melegágya lenne ez, hány ezer beképzelt beteg fertőzne meg az idegesség kórokozójával és mennyire növelné a betegek szenvedését, akik a nyilvánosság boncasztalán szemlélhetnék saját kóresetüket.

A cikkben, amelyről itt szó esik, elmondja az ujságíró néhány tüdőbeteg reménytelen, lesújtó esetét.

Semmi kifogásunk a megírás módja, a cikk ellen. Ki próbált ujságíró tollára vall. De

ijesztő, következményeiben pedig kiszámíthatatlan az amit és az ahogyan a tuberkolotikusokról általában ír.

A cikkben az egyik beteggel azt mondja, hogy „a tavasz a

mi halálunk időszaka“, a másik betegnél rámutat arra, hogy „bár meg lehetne menteni, az anyagi körülmények lehetlenné teszik számára azt, hogy úgy éljen, ahogy az orvos előírja“ s hogy ha a cikk alaphangját nézzük, az egész írás mélységesen lemondó, lehangoló, határozottan **betegellenes**.

Lehet, hogy a cikk írója azt hiszi, hogy szociális érdekeket képviselt, amikor rámutatott a súlyos gazdasági nehézségekre, amelyeknek melegágyában a **TBC** bacillusok tenyésznek. Lehet, hogy igazságérzetének sérelmét így, a nyilvánosság előtt kívánta kihangsúlyozni, hogy hátha mások is osztoznak ebben a véleményben. De igazán nem szolgálta sem egyik célt, sem másikat. Mert vajjon gondolt-e arra a cikkíró, hogy amikor az igazság nevében a halálraszántak kiragadott példáit mutatja be,

ezer és ezer velük egysorsu ember számára keserítette meg a napot, talán utolsó heteit rontotta és megtorpedőzta azt a csekélyke önbizalmat, amelyet a betegség még benne hagyott.

Igen, éppen ezt tiltja az ujságírói etika és ezért nem nyultak még ehhez a kérdéshez ilyen hevenyészett, napisajtó modorban. Mert nem szabad elvenni a vigasztaló és ellenálló erőt adó reményt, a gyógyulásban való, ha mégolyan oktalan, de létező hitet. Ezt nem szabad egyetlen tollvonással keresztülhuzni és belelenni a betegek tudatába az „**ugyis mindegy**“ kétségbeesést.

És vannak még, ezeken kívül is sokan vannak, akik ijedten olvassák a nyomtatott szó igazságot hirdető és döbbenetet kiváltó mondatsorait. Hozzá tartozók és képzelt betegek, betegségekre hajlamosak és az a sok-sok munkásanya, akihez a mai időkben annyi kézen megforduló ujságok szintén elkerülnek és akik hideg borzongással gondolnak a **TBC** bacillusaiban a munka őrhelyén álló leányaikra, fiaikra és embereikre, egész világukra, ahol amugy is annyi lehangoló, elszomorító zsufolódik. Nem, ne gondolja a cikkíró kartárs, hogy ezeknek az embereknek érdekeit szolgálta, amikor cikkét megírta. Viszont ezer és ezer beteg számára robbantotta fel a szorongó reménységgel védett utolsó védelmi vonalat. A bizakodást . . .

— **A NAPISAJTÓ** rövid ujsághirei adták tudomásul a nem közvetlen hozzátartozóknak, vagy éppen rokonoknak, — akik még nem tudták, — hogy **Vigyázó** László, az aradi Astra gyár éveken keresztül volt vezérigazgatója, aki csak nemrégiben költözött el Aradról Kolozsvárra, bensőséges családi ünnepet ült. Leánya, **Vigyázó** Marika, akit Aradon nagyon sokan ismernek, eljegyezte magát kásonfalvi **Balás** Antal budapesti bankfőtisztviselővel. Az eljegyzés Budapesten történt meg, a Hungária szállóban szűk családi körben. A diszesen terített asztal körül, a hozzátartozók részéről, főleg a vőlegény előkelő rokonsága és baráti köre foglalt helyet és szeretettel ünnepelte a fiatal jegyeseket.

A Telefontársaság

mindenkinék kedvezményt nyújt, - aki nem előfizet

Hangsúlyozzuk: Nem rajtunk mulik, hogy ismét a **Telefontársaság** elleni panaszokat tesszük szóvá. Kizárólag és egyedül a **Telefontársaság** ügyvitele az, ami arra késztet bennünket, hogy szóvátegyük a legujabb panaszokat. Amelyek azután, hogy hangot adtunk a sérelmek elleni kifogásoknak, most egymás után érkeztek be hozzánk. Minden kommentár nélkül adjuk a következő két panaszt, amelyeket nem is szabad magyarázattal kísélni. Mert minden további szó csak elhomályosíthatja a tényeket. Tehát:

A közelmúltban történt, hogy egy közismert okleveles ur, aki már hosszabb ideje felszereltette a foglalkozásával kapcsolatosan szinte nélkülözhetetlen távbeszélőt, hosszabb időt töltött, mint összpontosított, a katonaságnál. Távollétében hozzátartozói pontosan fizették a távbeszélőszámlákat, mint ahogyan nem is tehettek egyebet, mert tudjuk, hogy ez az amerikai tempóval dolgozó vállalat nem ismer szempontokat a sajtóján kívül a besznyomban leszerelteti az állomást, ha erre az előfizető a legkisebb okot is szolgáltatja. Ez azonban most mellékes, a fontos az, hogy a diplomás közben — éppen a katonaságnál — megtudta, hogy

létezik egy olyan intézkedés, amely a távbeszélőelőfizetőkre is kiterjeszti a katonai összpontosításokkal kapcsolatos kedvezményeket. Ugyanis az összpontosítottak csak az előfizetési díj felét kötelesek kiegyenlíteni, összpontosításuk ideje alatt.

Igen ám, de ezt a **Telefontársaság** ugylátszik gondosan titkolja. Sehol egy szó, sehol egy hang nem hallatszott erről. Sem a sajtó nyilvánossága útján, sem magánközléssel, nem hozták a közönség tudomására ezt a kétségtelenül felsőbb helyről nyert utasításra alkalmazott könnyítést. De még a fizetés végett megjelenő ügyfelekkel sem közölték a kedvezmény életbeléptetését, úgy hogy a **Telefontársaság** személyzetén kívül valószínűleg csak egészen kivételes személyiségek tudhattak az ügyről.

Mindez azonban még nem elég. Amikor ugyanis a diplomás megtudta, hogy neki, mint több hónapon keresztül összpontosítottnak csak az előfizetés felét kell kiegyenlítenie, a legközelebbi fizetés alkalmával személyesen jelent meg a **Telefontársaság** pénztáránál és elmondotta, hogy tud a „titokról“. A tisztviselő nem is tagadta, hogy létezik ilyen mérséklés. Hajlandónak is mutatkozott az éppen eszközölt

fizetésnél alkalmazni a mérséklést. De arra már, hogy ezt visszamenőlegesen is betudja a diplomásnak, már nem volt hajlandó. És igaza volt. Végeredményében miért nem nyomozta már előbb ki az illető és vele együtt a többi érdekelt előfizető, hogy így is lehet . . . ?

A másik esetben ugyancsak egy diplomás ügyéről van szó. Az illető ugyanis még hónapokkal ezelőtt leszereltette állomását, nem tartott tovább igényt a **Telefontársaság** előfizetői szolgálatára. Legnagyobb csodálkozására azonban azóta is, havonta megjelentek a társaság pénzbeszedői és fizetésre szólították fel a diplomást. A nemlétező távbeszélőállomás miatt.

Ez végeredményében csak meg nem engedhető, de előforduló belső ügyviteli hiba. Bosszantó, de nem felháborító. Viszont az ügynek felháborító részlete is van. És pedig az, hogy egy szép napon ismét beállították az előfizetési számlával, amin azonban ezuttal — interurbán telefonbeszélgetés számlája is szerepelt. A leszerelt állomás terhére. Mint ha csoda történt volna és a **Telefontársaság** bevezette volna a leszerelt telefonokon keresztül való városközi beszélgetéseket is. Pedig, ha ilyen találmány felett rendelkeznek, kár lenne eltitkolni. Külföldön milliókat lehetne keresni az ilyen módszerrel. Igaz viszont, hogy úgy látszik ezért nem kell a Telefontársaságnak külföldre mennie. Nálunk is . . .

Szóról szóra igaz . . .

(Brassó) Barátom rajongásig szerette a feleségét és házassága nagyon boldog volt. Fél év előtt fájdalmas csapás érte. Felesége, rövid betegeskedés után, hirtelen meghalt.

Barátom fiatal ember. Még alig tul a harmincon és így nem csodálható, hogy újból nősülésre gondolt. Még pedig elhunyt feleségének hugát szemelte ki új élettársának. A leány már régen tetszik neki, és annakidején erős lelki vívódáson esett át, amig úgy döntött, hogy nem őt, hanem a nővérét veszi feleségül. Sokan rossznéven is vették barátom érzelmeinek ilyen hirtelen és kegyeletsértő fellobbanását. Hiszen még fekete gyászruhát visel, fekete nyakkendőt és levélpapírja is fekete szegélyű. Barátomat mindez nem befolyásolta elhatározásában. A házasságkötés megtörtént és házassága nagyon boldog . . .

Első feleségének emléke lassanként elhomályosodott benne. A napokban egy ismerősével találkozott, akit régen nem látott. Az ismerős meglepve kérdezte:

— Te gyászolsz? Fogadd részvéteimet. Ki halt meg?

— **Szegény sógornőm** — válaszolta szórakozottan a barátom.

Válóperek lavinája

szudult a bíróságokca

Az, aki ritkán, vagy egyáltalában nem fordul meg a törvényték folyósóin és tárgyalótermeiben, nem is sejtí, menyíre elszaporodtak ismét a válóperek. A bíróságok asztalai roskadoznak a sok válóperes ügy iratkötegei alatt és a jogszolgáltatás munkájának tekintélyes hányadát veszi igénybe az egymástól elszakadni akaró házastársak ügyeinek jogszertü elintézése.

Nem tulzás, ha erről a jelenségről megállapítjuk, hogy

kortünet.

Tünete ennek a lázas, izgalmaktól terhes kornak, amelynek rohanó eseményeit, nyugtalanító megnyilatkozásait, veszélyeit már nem képes a maguk egyszerűségében felfogni az idegek háborujában és már azelőtt is felörlödött emberi idegrendszer. Képtelenek vagyunk ellentállni, nem tudjuk az eseményeket kellő erővel fogadni. Nincs erónk a megkapaszkodásra és az események sodra mint kétségbeesett, tehetetlen figurákat sodor magával bennünket.

Ez az a hangulat, az a tömeglélektani megnyilvánulás, amelynek légkörében

gombamódra szaporodnak a válóperek.

Az emberek képtelenek egymás ügyeit elviselni, senkinek sincs türelme ahhoz, hogy más bajaival törődjék, a közvetlen közelünkben élő emberek sorsa pedig még jobban idegesít, mint bármí más. Hiszen a házasság, mint minden társas együttélés, a koncessziók, a kölcsönös engedmények alapjára épül. Nincs két egyforma ember, természetes tehát, hogy a közösen vállalt élet azt jelenti, hogy a férfi és a nő igyekeznek egymáshoz hasonulni, lecsiszolni minden olyan felületet, ami sértheti a nyugodt együttélés feltételeit...

Most azonban kitombolja magát az idegesség, a félelem, az eltiportság érzése a házi tüzhelyek körül. A sok baj, az élet megalázó erőszakosságai, a nyugtalanóság és az egész ránknehezedeó korszellem keserüséggel és gyűlölködéssel tölt el, amit az életben legtöbb ember képtelen kiadni, áthárítani. Otthon azonban, ahol mindenki a maga urának képzei magát, fellángol a gyűlölködés, a vák düh, az életben lehetetlenné vált uralkodni vágyás.

A tüzhelyek körül fellángol a gyűlölködés...

Kortünet. Szomorú jelenség. Az emberek a bíróságokhoz rohannak, hogy a válás kimondását kérjék és nem veszik észre, hogy tönkreteszik az egyetlen lehetőségét is annak, hogy legalább időlegesen és látszatra, de valamiképpen és valahová elhuzódhassanak az élet vad iramától. Még a struccpolitikától is megfosztják magukat, amikor felturják a homokot, amibe belefurhatnák a fejüket. Ami valóban

nem segít ugyan, de mégis megnyugvást jelent. Amire olyan nagy szükségünk lenne . . .

Törvényeink a házasságot

egész életre szóló kötésnek tekintik.

Nem engedik meg azt, hogy **feltételek** mellett, sem pedig, hogy **határidőre** kössék. A törvény szerint a házasság **nem** olyan szerződés, amit a házasfelek szabad megegyezés szerint bármikor felbonthatnak. Hanem olyan **különös** viszony, amit szerződés alakjában kötnek meg ugyan, de annak sem tartalma, sem fennállása nem függ a felek önkényétől.

A katolikus egyház a házasságot felbonthatatlannak tartja. Elegendő ok esetén megengedi ugyan az elválást, de a szétvált felek házasságát az egyik fél **haláláig fentartja**. Az elváltak egyike sem köthet olyan újabb házasságot, amelyet az egyház érvényesnek elismerne. Legfeljebb azt engedi meg, hogy ha **semmisnek** nyilvánítják a házasságot, akkor az nem volt érvényes házasság.

Házassági törvényünk szerint azonban **vétkesség** esetén a megállapított bontó okok alapján, s a házastársi kötelesek szándékos és súlyos megsértése esetén felbontható a házasság. De

biróságaink szigorúan öröködnék, hogy a házasfelek egyéniségének és életviszonyainak a figyelembevételével mellett csak akkor oldják fel a házassági köteleket, ha a házassági viszony a felbontást kérére — az elviseletlenségig fel van dúlva.

Számszerű adatok szerint, úgy látszik, ritkul az elvált férjek újabb házassági kedve. Bár az a körülmény, hogy még mindig több, mint kétszer annyi az elvált nő, mint az elvált férfi, mégis azt mutatja, hogy az elvált nők kevésbé kapósak, míg az elvált férfiak túlnyomó része **újabb** házasságban keresi a hozzáillő feleséget.

Ha a felbontott házasságok időtartamát vizsgáljuk, a legutolsó adatok azt mutatják, hogy a második és az ötödik év a legkritikusabb. Míg a második év legkevesebb az elválás. De természetesen sok függ attól, hogy **milyen koruk** a házastársak.

A fiatal házasok még bizakodók. Az első kiábrándulás még nem öli ki a remélt boldogság hitét. S a talán hirtelen kiütöző érdekek — jóakarattal leplezve — nem mindig sieteti a csalódás jóvátételét. De

az idősebbek házassága rövidebb ideig tart.

Későbbben házasodók gyorsabban határoznak. Kevesebb az idealizmusuk. Könnyebben hidegülnek. S

a hamarább kihűlő szív türelmetlenebbül viseli a kiábrándulás gyötrelmeit.

És amennyire érdekes, annyira megdöbbentő, hogy az utóbbi időkben még az ezüstlakodalom megünneplése után, túl a huszonöt éven, is akadt egy csomó olyan házasság, ahol a házastársak

feledve egy negyedszázadnak minden együtt töltött

örömét és bánatát, az élet alkonyán, külön-külön próbálják megtalálni a boldogsághoz vezető azt a rejtett utat, amit addig együttes erővel — hiába kerestek.

De egyre erősödik általában is a hosszabb házaseletet követő elválások aránya. Különösen a világháború óta. Bizonyosan része van ebben a meghosszabodott emberi életnek. Mégis figyelemreméltó, hogy az

utolsó években már csaknem az összes felbontó ítéleteknek a felerészét a házasság tizedik évének a betöltése után mondotta ki a bíróság.

Alig enyhíti ezt az a körülmény, hogy az elhuzódó bírói eljárás ideje is be van számítva ebbe.

Mindenesetre megjegyezzük, hogy a legujabb angol törvény szerint a bíróság a házasságot — megkötésétől számított — három éven belül egyáltalán nem bonthatja fel.

Jellemzően alakul a válófelek életkora is. Nálunk 1939-ben a váló férjek közül a legtöbb 35—39 éves korában szabadul Hymen rózsaláncától. A válóperes nők között a 30—34 éves koruké ez a többség. De feltűnően nagy azoknak a száma — férfiaké és nőké — akik ötvenéves koruk elérése után ébredtek csak tudatára annak, hogy téves uton járva, szákutcába torkolt a botorkálásuk. Egymásban csalódtak-e vagy más oldalon merült fel új remény — azt csak egyes esetekben lehetne kideríteni. A diszkrét statisztika csak tömegészlelésre alkalmas. Annnyit azonban mégis elárul, hogy a válókeresetet beadó férjek közül 15 % volt fiatalabb a feleségénél, a felbontást kérő feleségek közül viszont 24 % volt idősebb, mint a férje. Ami megerősíti azt a régebbi megállapítást, hogy ott sűrűbb a baj, ahol a fiatalabb férjnek idősebb felesége van.

Hiányos lenne rajzunk a **vallási** adatok nélkül. De hibát követnénk el akkor is, ha a kelletténél jobban kiéleznénk az egyházak hatását a válásokra.

Minden felekezet társadalmi és gazdasági rétegeket rejt magában.

Nehéz itt szétválasztani a társadalmi és gazdasági rugókat a vallási tilalmaktól. Különösen akkor, ha homály borítja a vadházasságokat és a házasságtöréseket. Annális inkább, mert vannak olyan vallásfelekezetek, amelyek szerint

jobb a megtört házasságot felbontani, mint formális házasságban — paráznaságot üzni.

Nagyobb a fontossága a **foglalkozási** megoszlásnak. A válóságban a számsorok élén a vezető intelligencia és a művelt középosztály áll.

Az elválások tehát a felsőbb társadalmi rétegekben a leggyakoribbak.

Nem okozott sok gondot az sem, hogy a házassági kapcsolatot **gyermekek** szilárdították erősebbre. Igaz ugyan, hogy a bontásra került házasságok kétharmad része gyermektelen volt.

A gondos statisztika pontosan feldolgozza a házasságok megszűnésének okait is. Legalább is azokat, amelyek alapján a házasságokat bírói úton felbontották. De hogy ezeknek az okoknak a legnagyobb része csak **álok**, ami a válás kimondása érdekében készült — az köztudomású. A legtöbbször ugyanis — **elhagyás szerepel**. Alighanem azért, hogy ez pótolja azt a „**közös megegyezést**“, ami a házassági jog szerint nem képez bontó okot, de más formába rejtve mégis könnyen ilyenné **válhatik**.

A férfiek ugyanis a gavallérosság utolsó gesztusával még magukra vállalják a vétkeesség ódiúmat. De ez az udvariasság csak a zsebig terjed . . .

Igy nem kerül nyilvánosságra a válás igazi oka. A hűtlen elhagyás jótékony palástja jól elburkolja azt.

Informátorunk szerint a külföldi államokban is más és más okok szerepelnek tömegjelenségek formájában. Így Svájcban „a házassági viszony elromlása“, a régi Ausztriában az „engesztelhetetlen gyűlölet“, Angliában a házasságtörés, Németországban ezelőtt „a házassági kötelesség megszegése“, a harmadik birodalomban pedig inkább faji okok fordulnak elő legtöbbször. Franciaországban ma a „durva sértés“ a leggyakoribb válóok. De legutóbb már nálunk is érvénytelennek mondtak ki „tévedés“ és „megtévesztés“ miatt is házasságot. Elég sűrűn szerepel nálunk, mint bontó ok „a házassági kötelességek megsértése“ jogcímen is. Egyéb ok már csak szórványosan fordult nálunk elő ebben az évben. Hogy házasságtörés cím miatt történt-e felbontás, arra nem találunk rubrikát. A ritkasága miatt-e, vagy azért, mert ezeket is a „hűtlen elhagyások“ rejtik magukba — arról hallgatnak a számok.

— **A BIZTOSITASI ÜZLET** — amint azt legutóbb meg is irtuk, bizalom dolga. Biztosítást mindenki ott köt, ahol a legnagyobb biztosítékot érzi arra, hogy a vállalt kötelezettségek valóban kölcsönösek, hogy a kötvényszöveg mögött nem lapul hátsó gondolat, szóval ahol azt érzi: nyugodtan fizethetem a biztosítási díjakat, amikor sor kerül rá, az intézet mögöttem áll majd. Ma különösen áll ez, amikor nem lehet üzleti trükkökkel operálni, nem lehet szép szavakkal kápráztatni az ügyfeleket, hanem a számok beszélnek. Ilyen beszédes számadatok azok, amelyek az **Asigurarea Romanasca** biztosító intézet 1938 évi működéséről adnak számot. Az intézet, amelynek aradi vezérképviselője **Olariu Ioan**, országos viszonylatban az elsők között szerepel.

Életbiztosítás terén első helyen áll, 104.014.909 lejjel.

Ugyancsak első helyet biztosítja számára az ingatlanokba befektetett vagyon, ami 308.481.245 leit tesz ki.

Az előkelő intézet élén **Nicolae Gâlca** vezérigazgató áll, aki a biztosítási szakmában elismerten kiváló szervezőtalentum.

Temesvár

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— Az alábbi panasz az ugynevezett „aproságok“ vilá-gából való. Látszatra jelentéktelen, de nagyon bosszantó. Olyan aproság, amelyet illetékeseknek el kell tüntetniök egy olyan nagyváros életéből, mint Temesvár. Az eset a követ-kező: Egy üzleti ügyben Temesvárra érkező ur a napokban levelet adott át a Palace-kávéházban egyik küldöncvállalat alkalmazottjának, egy boynak azzal, hogy a pontosan meg-adott címre, egyik üzletfeléhez vigye el. A levélben értesi-tette az illetőt, hogy átutazóban van Temesváron, ahová azért érkezett, mert tárgyalni szeretne a címmel. A levél-átadás reggel történt és miután a kávéházba adott találkát, az átutazó ur várt egy órát, két órát, három órát, végre megunt a várakozást és sétálni ment, szerencséjére. Ugyan-is ekkor találkozott véletlenül üzletfelével, aki a legnagyobb meglepetéssel vette tudomásul, hogy Temesváron tartozko-dik. Ugyanis erről mit sem tudott. **A levelet nem kapta meg.** Nyilván valami tévedés történt, — mondták és leültek, hogy üzleti ügyüket megbeszéljék. **A temesvári üzletfél pedig azóta sem vette kézhez a levelet.** Pedig annak, hogy az átutazó ur megbízta a kézbesítéssel a boyt, hogy kifizette a viteldíjat és külön borravalót adott a küldöncnek, immár egy hete is elmúlt. Tehát a levélnek feltétlenül meg kellett volna érkeznie, ha a boyvállalat csak valamit is adna arra, hogy jó hirneve ne kerüljön veszélybe. Ám ugylátszik a te-mesvári küldöncvállalatoknak egyéb gondjuk is van, mint hogy ilyen csekélységgel törődjenek. Ami ellen viszont a legnagyobb eréllyel tiltakozik a panaszt tevő átutazó ur és példájára valószínűleg még igen sokan, akiknek kétség-telenül voltak már hasonló eseteik. Tanulság: amugy is van elég boy a nyakunkon, kerüljük el, amit lehet. — A temes-vári boy-okat is! . . .

— A temesvári Pasteur-intézetnek évek óta vajudó ügyében végre döntő fordulat állott be. A Pasteur-intézet részére fenntartott épületrész teljesen elkészült, a szükséges berendezésre kiírták a versenytárgyalást és amint annak eredményét illetékes helyen jóváhagyják, megkezdődnek a lozsvári egyetemi tanársegédek, a temesvári bakteorológiai berendezési munkálatok. Ennek a nagyfontosságú egész-ségügyi intézménynek vezetőjéül David Petre dr. volt ko-intézet igazgatóját szemelték ki. David Petre dr. Kolozs-várott sokáig működött a Pasteur-intézet bakteorológiai osztályán és ezen a téren elsőrendű szaktekintélynek számít. A temesvári Pasteur-intézet, amelynek megnyitása az év végére vagy a jövő év elejére remélhető, — nagy feladatot van hivatva betölteni, mert hiszen köztudomásu, hogy a

kolozsvári **Pasteur**-ben kezelt páciensek 30—35 %-a a Bán-ságból és Aradmegyéből származik. A bánágiak és aradiak részére a temesvári **Pasteur** igen sok előnyt jelent, — különösen idő és költségmegtakarítás szempontjából.

— Temesvár város vezetősége és a Preyer-ucca évek óta ádáz harcban áll egymással. A városi szabályrendelet szerint ugyanis a háztulajdonosoknak felesben hozzá kell járulni a járdaburkolás költségeinek fedezéséhez. A Preyer-uccai háztulajdonosok, tulnyomó részt kisemberek, nem voltak hajlandók a költségeket viselni, mire a város tudomásukra hozta, hogy ebben az esetben a járdát nem csináltatja meg. — Hát ne csináltassa! — volt a Preyer-uccaiak válasza, akik abból a feltevésből indultak ki, hogy a járda végeredményben mégis csak közügy és a város előbb-utóbb majd csak enged álláspontjából. A város azonban szigorúan kitart álláspontja mellett, — a Preyer-uccaiak is makacsoknak. Az eredmény? A Preyer-ucca, amely egyik főütőere a városnak, szánalmas külsejével megbotránkoztatja úgy a bensülötteket, mint az átutazó idegeneket. Hatalmas gödrök, repedések, süppedések éktelenítik el ezt a frekvenciát a városnak. Hogy hová fejlődik a harc, — ki tudná megjósolni?... Egy biztos, a járda szemlátomást romlik. Nemsokára kuriozumból idegenforgalmi attrakciónak lehet előléptetni.

— Hetek óta beszélnek, hogy a Széchenyi-palota, amely a belváros bejáratánál, az új belvárosi görögkeleti román székesegyházzal szemben áll és Temesvár egyik legimpozánsabb épülete, gazdát cserél. Mint új tulajdonost, — **Herzog Péter** gyárost emlegették, aki a mindennél jól értesültek szerint a palotát sulyos milliókért vette meg. — Mindebből csak annyi volt igaz, hogy **Herzog Péter** valóban vevőként jelentkezett, — alkudott is az épületre néhány napig, miután azonban az eladási árat túl magasnak találta, — elállt a vásártól.

— Kereskedelmi körökben — temesvári vonatkozásban — érdekes verzió kering arról, hogy az angolok mennyire komolyan gondolják és gyakorolják a német-ellenes blokádot. Beszélnek, hogy egy temesvári gyáros nyersanyagot rendelt egy angol érdekeltségű bukaresti cégtől, ahonnan leküldtek Temesvárra egy főtisztviselőt azzal a megbízással, hogy nézze át a gyáros vevőinek névjegyzékét. A főtisztviselő szerint azért van szükség erre a revízióra, mert a cége biztos akar abban lenni, hogy a portékáját — igen fontos nyersanyagot — nem továbbítanak-e innen tovább Németországba. — Se non é vero, é ben trovato.

H. W I E S E L

posztoáruháza, A r a d, Bulevardul Regina Maria 24.

Nagy karácsonyi vásár, olcsó árak!

Amivel a gyermekeink játszanak

Karácsonyelőtti látogatás a játékboltban.

(Bukarest) A játéküzletben vagyunk, zsufolt polcok, rengeteg vevő, izgalom, zaj. A játéküzletek karácsonya már megkezdődött, gondos szülők, nagybácsik beszerzik a karácsonyfa alá való meglepetéseket. Tudják-e a felnőttek, hogy a játékoknak is divatjuk van? Minden esztendő hoz egy-két új játékattrakciót. Az új játékok, rendszerint vagy politikai, vagy művészi eseményekkel vannak összefüggésben. Néhány évvel ezelőtt, amikor Shirley Temple először tűnt fel a mozivásznon, valósággal forradalmasította a játék-ipart, rengeteg Shirley Temple-baba készült. És ahogy az ifjú filmdiva nem ment ki a divatból, úgy a babái is változatlanul népszerűek.

„Tied az egész világ“.

1939 játékainak két primadonnája van, az egyik: „Tied az egész világ“. A játékiparban földrajzi lottónak nevezik az új játékot, amellyel Europa kilenc-tizennégy éves gyermekeit akarják megajándékozni. Ez a játék szórakoztat és tanít. Az utolsó idők földrajzi változásait már tudomásul vette. A másik primadonna: „Te is lehetsz háziúr“. A népszerű „Monopoly“ szellemében készült az új játék, házak, szállodák, jelzőlogójegyek, sorsjegyek és dobókockák keltenek hozzá. Biznak abban, hogy a „Te is lehetsz háziúr“. nagyon népszerű lesz, épp úgy, mint a „Tied az egész világ“. Egyelőre atelier-titok, hogy „Tromino“ néven új játék jelenik meg. A „Tromino“ nincs még a piacon, karácsony előtt már azonban forgalomba kerül. A „Tromino“ szellemi rokonságban van a dominóval, szerzői azért büszkék rá, mert nemcsak gyerekjáték, hanem felnőttek számára „szellemi torna“ is.

A játéküzlet falát különböző kosztümök díszítik. Ha a gyerekek imperiálista ösztönei vannak, vegyük meg neki a hármas számú kosztümöt. Revolver is jár hozzá, látcső térképtáska, sip, kronométer, sőt aranybojtos kard is. Általában a játéküzlet változatlanul számít arra, hogy a fiúk harci eszközökkel akarnak játszani. Van tank, amelynek külön szekszepilje, hogy amikor gummivontató szalagon fut, tüzet lövel. Másikfajta tank láncos vontatószalagon jár, belül tekerceses papír-patron van, amely menet közben állandóan a géppuska hangját utánozza. Van tank, amelynek kémlelőlyukában katonát látunk, járás közben tüzkövekkel szikrázik. És vontatóaknavető, amelyben papirgyutacsot dugtak, fényoszoró autó, amely elbujtatott elemek segítségével csakugyan valágít. Katonai autó, amelyhez fényoszoró ésléghárító ágyu kapcsolható, szikratáviró autó kis Morse-készülékkel.

— Szeretik ezeket a gyerekek?

— Imádják, — mondja a kereskedő.

Kis hat-hétszertendős fiuk olyan pontosan ismerik a harcászati felszerelést, hogy szüleiktől a hiányzó darabokat reklamálják. Az egyiknek a garnitúrájából, sebesültszállító autó hiányzott. A napokban bent járt a játékboltban, sokáig válogatott, mert olyan kellett neki, amelyiken két hordágy is van sebesültekkel.

Robbanó autó.

A harcászon kívül a fiuknak a technika játéktrefái érdeklik legjobban. Itt van a robbanó autó, amely többet tud tavalyi modelltársainál. Ha a robbanóautónak lökhárítója valamibe beleütközik, az autó „motorja“ szikrázni kezd és a vezető kirepül a kormánykerék mellől.

Néhány éve már annak, hogy a nemzetközi játé piacon megjelent egy szellemes szerkezetű játékautó. Ezt a kis áramvonalas kocsit futtatni lehet az asztalon. Ha az asztal pereméhez ér, nem esik le, hanem önmagától megfordul. Az okos autó mélyen befészkelte magát a gyerekek szívébe, nagyon sokan kérik. Az új autómódellek alapulajdonságai között van, hogy önmagától megfordul a „szakadék“ előtt. De a felnöttek beépített rádióval rendelkező autóját utánozza az a játékautó, amelyben feltalálója egy svájci zenélő-szerkezetet helyezett el. Hát a parancs autóról hallottak-e már? Ez a huszadik század csodája. Ezt az autót légáramlattal el lehet indítani, a légáramlat ugyanis bekapcsolja és kikapcsolja az autó szerkezetét. A garázsautó is most kerül a piacra először. Annyival tud többet a garázsautó régebbi társainál, hogy sajátmagától kinyitja a garázs ajtajait, egy darabig futkos, majd sajátmagától visszatér a garázsba.

Allamférfiak az ólomkatonák között.

Hogy avatkozik a politika a gyerekjátékokba? Valamikor csak ólomkatonákat öntöttek. Ólomkatonák most is vannak, divatosak is a gyerekek között, a legtöbb ólomkatonának japán vagy kínai egyenruhája van. De az idei piacon megjelennek államférfiak miniatűr ólommásai is. Mussolinit, Hitlert, Sztalint, Chamberlaint az esernyővel, Edent, az olasz királyt mintázzák meg ólomból. — Nagyon keresik —, mondja a játékkereskedő. Népszerűek a gyerekek körében a testőrólomkatonák is, amelyekből hat darab egy garnitúra.

Indián kosztüm.

— Puiule, ne sirj — mondja egy hölgy mellettem —, látod, közlekedési-rendőrijáték is van. — Puiu körülnéz, pillanat alatt fölszáradnak a könnyei, mert meglátja, hogy kemény papírlemezre erősített közlekedési rendőr-kellékek kínálják magukat. Régen, a mi gyerekkorunkban, indiánkosztümre vágyódtunk. Hohó, azért indián kosztüm is van, fantasztikus színű fejdisszel, tomahawk-kal.

— Szeretik a gyerekek?

A boltos a vállát vonja:

— ... m nagyon.

Telefon és repülőgép.

És ne felejtjük, hogy a játékok sztárjai közzé tartozik a telefon is. Milyen édes, okos telefonjátékok vannak. Itt van két készülék, amellyel tényleg néhány méter távolságra telefonálni tudnak egymásnak a gyerekek. Mellette okos kis persely, amelynek egyik lapja állandóan mutatja, hogy mennyi pénz van benne. S a repülőgépeket kifejejtettük? A bombavető, amely a földön szalad, zsinoron reptül és közben két papirkartonnal ellátott bombát dob le. Van itt egy biplán, amelybe gépfegyvert építettek és a gépfegyver tökéletes „illuziót” keltve kattog és szikrázik.

A lányok játéka.

És milyen játékot kapnak az idén a lányok? Ugy látszik, a gyerekszobában fontosabbak a fiuk. A játékok kitalálói inkább a fiukra gondolnak. A leányjátékok verszegényebbek. Az idén például új leányjáték: „kosárfonás hánccsal”. Kis nádkosarat kell színes hánccsal átfonni, ennyi az egész. Új baba: „Mintha élne”. Azt mondja a játékkereskedő:

**ha ezt a babát kézbe vesszük, úgy érezzük, hogy eleven,
husból való testet érintünk.**

Barna, celluloidfej, a teste vászon, a tagja csakugyan ruganyosak. Persze, van mondain-baba, népies-baba, és „Donald Duck”, Disney-nek a Micky egér művészenek, új mozi-figurája. Gágnó és táncolni tud.

BCU Cluj / Central Univer. Amit a felnőttek kapnak.

A játékbolt azért a felnőttekről sem feledkezik meg, külön osztály a tréfás karácsonyi tárgyak felnőttek számára. Bevallom, azt hittem, régen elmúlt a divatja ezeknek a gondtalan mókatárgyaknak. Kockacukor, ami a csésze felszínén marad, kávéskanál, amely kettévál, ha fölemelik, durranó csokoládédoboz. Egy szürke celluloidlap, amelyen műcigaretta van. — „Olyan mintha égne” — mondja a játékkereskedő — „nagy ijedelmet okoz”. Ez nem is szellemes. Sok mindennel lehetne helyettesíteni ezt a játékot. Mi minden van, ami „nagy ijedelmet okoz”.

— **LAPZÁRTA UTÁN** értesültünk, hogy az aradi Tricotate községyár hatszáz munkás — és munkásnőnek mondott fel, — állítólag nyersanyag hiány miatt. Beavatottak szerint a tömegfelmondás híre valósággal megdöbbsentette a hatóságok vezetőit, annál is inkább, mert hiszen éppen az elmúlt napokban vált ismeretessé az a miniszteri rendelet, mely szigorúan szabályozza a felmondási lehetőségeket. Már pedig nem valószínű, hogy holmi átmeneti okok alapul szolgálhatnának télviz küszöbén a tömegnyomoruság előidézéséhez. Talán az igazgatósági tagok igényeik leszállításával lehetővé tehetnék a munkásszázak uccákerülésének megakadályozását. Hogy is mondta legutóbb **Marta dr.** királyi helytartó ur? ... „Közérdekből mindenkinek le kell adni valamit a haszonból!”

Nem hallgathatjuk el,

, hogy az Ország-Világnak ismét igaza volt. Csak a leg-
utóbb vetettük fel az árelenőrző polgárságok megszervezé-
sének az ötletét és azt a gondolatot, hogy csakis a közönség
arravaló rétegeinek bekapcsolásával lehet komolyan fel-
lépni az árdrágítás ellen és ime, kormányintézkedésre most
már megvalósulás útjára kerül a helyi ellenőrző-bizottságok
megszervezése. Természetesen nem mondjuk azt, hogy a mi
ötletünk alapján valósítják meg ezt a hathatósabb árelen-
őrzési rendszert, csupán jóleső elégtétellel állapítjuk meg,
hogy az **Ország-Világ** ezuttal ismét az események úterén
tartotta a kezét. Ezeknek a helyi ellenőrző bizottságoknak
összeállításánál nagy gonddal kell eljárni, mert csak akkor
végezhetnek jó munkát, ha **valóban odavaló emberek** fog-
lalnak helyet kötelékükben. Független emberekre, befolyás-
tól mentes és hozzáértő fogyasztókra van szükség ezekben
a bizottságokban. A különböző érdekképviseltek közremü-
ködésével kell ezeket a helyi árelenőröket kiválasztani és
ha a összeválogatás helyes lesz, ahol ilyen bizottságok mű-
ködnek, ott eredményes lesz az árüzérkedés és az árurejte-
getés elleni küzdelem . . .

, hogy a faggyu egyenesen felháborító árkarriert futott
meg. A faggyu ára tízennyolc leiről kilencven leire emelke-
dett és ez a valamikor kevés figyelemre méltatott állati ter-
mék, amely valójában elsőrendű közszükségleti cikk —
hiszen a szappan nyersanyaga, — ma nagy spekulációk tár-
gya. Hiába rendszabályozza meg a kormány az elsőrendű
közszükségleti cikké nyilvánított szappan árhelyzetét, ha a
faggyut nem sorolták ugyancsak a közszükségleti cikkek
sorába. A nyersanyagárak elválaszthatatlanul hozzáónek
a belőlük készült termékek árviszonyaihoz és a faggyu kar-
rierjéből ítélve, a szappanárak terén is jelentős áremelkedés
várható . . .

, hogy bizonyos importörök és gyárak elsőrendű köz-
szükségleti cikkeket csak úgy hajlandóak a kereskedőknek
kiszolgáltatni, ha a viszonteladó a maximális árnál többet
fizet ugyan az áruért, de megelégszik azzal, hogy a kiadott
számlában csak a hatóságilag meghatározott árat tüntetik
fel. Ez egyériszt az árelenőrzés kijátszása, másrészt rendki-
vül súlyos helyzetbe hozza a viszonteladókat, akik — áru-
hiány miatt — kénytelenek elfogadni ezt a lehetetlen fel-
tételt. Ezzel azután magukra veszik a felelősséget a drágab-
ban adott árukkal kapcsolatos minden esetleges bonyo-
dalomért, holott nem is tehetnek egyebet, mint azt, hogy az
áron felül vásárolt cikkekért többet kérnek a hivatalosan
meghatározott árnál. Az ilyen panaszokkal kapcsolatosan is
csak azt mondhatjuk, amit a közönség részéről felmerülő

állandó áremelkedési kifogásokra mondunk: az ilyenmódon **kényszerhelyzetbe hozott kereskedő éljenek** azzal a lehetőséggel, hogy a legnagyobb titoktartással kezelt feljelentésben hozzák a városvezetés tudomására az üzérkedést. A város vezetése gondosan ügyel arra, hogy a feljelentő neve ne kerüljön forgalomba és ugyanakkor gondja van arra is, hogy ilyen esetek ne ismétlődjenek meg.

— hogy a városi közüzemek igazgatóságának minden gondossága ellenére is, bizonyos zavarok mutatkoznak a szemétfuvarozás terén. A közüzemek igazgatósága nagy gondnal végre keresztülvitte a város szemétfuvarozása körüli panaszok orvoslását, amennyiben megszüntette a régi, tisztátlan, egészségtelen szemeteskocsikkal történő hulladékfuvarozás rendszerét. Korszerű, légmentesen záródó, jól kezelhető „szeméthordó tankok“ járnak a várost és szállítják a szemetet — ott, ahová jut ezekből a kitűnő járművekből. Ugyanis valami hibának kellett történnie, valahol elvéthették a város fejlődésével megszorított szemétmennyiség kikalkulálását, mert a „szemetes tankok“ kevésnek bizonyultak. Sok panasz hangzik el, hogy a nem szorosan vett belváros területén kívül sok helyütt felgyülemlik a szemet, megtorlódik a hulladékmennyiség. Ami így télvíz idején legfeljebb bosszantó és kellemetlen, de nyáron súlyosan veszedelmessé válhatik. Tudjuk, hogy a városi közüzemek vezetősége mindenkor nagy érdeklődéssel figyeli a közönség óhajait és éppen ezért, abban a reményben hozzuk tudomására ezt a panaszt, hogy rövidesen orvoslást nyer . . .

— és ha már a városi közüzemeknél tartunk, nem hallgathatjuk el azt sem, hogy nagyon sok panasz adódik mostanában a közuti gépkocsiszolgálat miatt is. Tudjuk, hogy a közüzemigazgatóság nem tehet a zavarok okáról, mert nem tudja kiegészíteni kocsiparkját. De minden esetre figyelmébe ajánljuk, hogy megfelelő intézkedésekkel ki lehetne küszöbölni a zavaroknak legalább egy részét. Sajnos a személyzet kötelékében még mindig vannak olyanok, akik nem adnak számot azzal, hogy fokozott teljesítményt igényel tőlük a város közönsége és sokszor a közlekedési zavarok bizonyos hanyagság következményei. A közüzemek igazgatóságának a legnagyobb eréllyel kell fellépni annak érdekében, hogy legalább a menetrendszerű beosztást betartsák és érvényesítsék a közuti gépkocsiforgalomban. Ezzel kapcsolatosan még azt is megemlítjük, hogy még mindig akadnak olyan jegykezelők és egyéb alkalmazottak, akik nem elég előzékenyek a közönséggel. Ezek, — szerencsére már csak kivételek — figyelmetlenek, udvariatlanok. Tudjuk, hogy ez a szolgálat igen terhes és fárasztó, tudjuk azt is, hogy igen sokszor az utasokban kell a hibát keresni, — mégis — a személyzetnek bele kell törődnie abba, amit a köztisztviselők bibliája előír: mi vagyunk a közönségért és nem fordítva . . .

— hogy őszinte megdöbbenéssel vettünk tudomást **Stavri Cunescu**, a munkaügyi miniszterium vezérigazgatójának aradi látogatása alkalmával egy, a vezérigazgató előtt történt bejelentésről. Az aradi **Astra**-gyár munkásai részéről panasz hangzott el, hogy a nagy gyárvállalat nemcsak, hogy a drágulással járó fizetésemelésre nem gondol, de **bizonyos formában egyenesen bércsökkentést hajtott végre**. Hallani sem akartunk a fülünknek, amikor hallottuk, nem hittünk a szemünknek, amikor olvastuk ezt a panaszt, amely remélhetőleg a miniszterium erélyes közbelépésére vezet majd. Olyan vállalat, mint az **Astra**, amelyet valósággal elhalmoznak munkával, még hozzá nem is jelentéktelen hasznot biztosító rendelkezéssel, elől kellene járjon a jó példával, mindent meg kellene tennie, hogy lehetőleg kielégítse a munkásságot. Hiszen ennek a gyárnak műhelyeiben olyan fontos készítmények mennek át a munkások kezein, hogy valóban megengedhetetlen lenne, miszerint a munkások a munkateljesítmény helyett a napi gondokkal legyenek elfoglalva és akkor, amikor minden figyelmüket a termelő munkára kellene irányítaniok, arra gondoljanak szakadatlanul, hogy otthon cipőt kellene talpaltatni, de a talpalás olyan drága, hogy a bérből nem telik, vagy arra, hogy már megint zsirt kellene venni, de nincs miből. Ebben a gyárban mindenképpen nyugalomnak kellene uralkodnia és ehelyett ismételt panaszok hangzanak el. Ezt nem lehet elhagyni, sem a munkások, sem az állam, sem pedig a nagyközönség érdekében. Ezt a panaszt tudomásul kell venni, mégpedig nemcsak az illetékes hatóságoknak, de a közönségnek is, hogy mindenki tudja meg, mi az a helytelen gazdaságpolitika és milyen az a merev magatartás, ami rendszerint a gazdasági válságokat előidézi...

— **NÉHANY HETE** komoly tárgyalások folynak Aradon arról, hogy bizonyos, a **Magyar Népközönség** központi vezetésével ellentétbe került körök új, magyarnyelvű lapot indítanak. Az újság mögött az a személyi garnitúra állna, amely ragaszkodik az időközben semmisnek nyilvánított tisztikarválasztó közgyűlés határozatához és magának vitatja a Népközönség vezetését. Ez a csoport ugyanis nem rendelkezik sajtóval és álláspontját legutóbb röpiratban volt kénytelen kifejtetni. A városban elterjedt hírek szerint az új lap élén egy volt aradi, később innen elszármazott újságíró állana, mint szerkesztő s máris tárgyalások folynak egyrészt hírlapíró munkatársak szerződtetéséről, másrészt, az előállítás műszaki kérdéseinek megoldásáról.

Glésingee József és Fia

Arad legrégebbi női-divatáruháza, Strada Mețianu.

Hol az igazság ?

— **Gálló János** pankotai kereskedő üzletének és rak-tárának leégése következtében megindult bűnvádi és pol-gári peres eljárás-tömkeleg újabb mellékága foglalkoztatja az igazságügyi fórumokat. A pankotai kereskedő nyolcmil-lió lei kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az ügyben ér-dekelt biztosító társaságokat, keresetét azonban csak rész-ben nyerte meg. A megítélt összegeket a biztosítók letétbe helyezték és jelenleg 1,200.000 lei fekszik letétben, aminek kiadásáért több hitelező lépéseket tett. Közöttük szerepelt **dr. Hoffmann Lajos** aradi ügyvéd is, aki Gállót úgy a bűnügyi eljárás, mint a polgári perekben képviselte és aki perköltségek és ügyvédi tiszteletdíj címén az egész letéti ösz-szegre igényt jelentett be. Az igénylések letárgyalására an-nak idején felsőbb igazságügyi hatóságok a nagyváradi tör-vényszéket rendelték ki és az elsőfoku tárgyaláson **Hoffmann Lajos dr.-nak** ítélték az 1,200.000 leies letétet. Az érdekelt többi hitelezők és **Gálló János** megfélembtétek ezt az ítéle-tet a nagyváradi ítélőtáblához, ahol megsemmisítették az elsőfoku döntést, amennyiben a bíróság kimondotta, hogy a nagyváradi törvényszék nem volt illetékes a per letárgyalá-sára, hanem az a világosíjárásbíró-ság illetékessége alá tar-tozik. **Hoffmann Lajos dr.** az ítélőtáblai ítélet ellen fel-folyamodást jelentett be a semmitőszékhez, időközben azon-ban a nagyváradi tábla az ügy iratait áttette a világosí já-rásbíró-sághoz, ahol — függetlenül a folyamatban lévő fel-folyamodástól, — tárgyalást tüztek ki és ez alkalommal ügy határozta, hogy megvárják a semmitőszék döntését, mert hiszen mindaddig, amíg az ügy eme vonatkozásában nem hangzik el végső fokon a döntés, felesleges a sorrendi meg-állapítás újbóli eszközlése. **Hoffmann Lajos dr.** a járásbíró-ság döntése ellen is jogorvoslással élt és így jelenleg az ér-dekes ügynek ez a része az aradi törvényszék előtt fekszik.

— Érdekes pereskedés folyik egy aradi iparvállalat két volt társa között, — egy munkás miatt. **Markovics** aradi bór-kereskedő, aki hosszabb ideig társként szerepelt a **Stiaszny-fele** aradi kaptafagyárban, megvásárolta a lugosi kaptafa-gyár részvénytöbbségét és, hogy az üzem átszervezését meg-valósíthassa, — **Stiasznyék** állítása szerint, — átcsalta az aradi kaptafagyárból **Lovász Márton** sarokmestert. A szak-munkás azonban csak rövid ideig dolgozott **Markovics** gyá-rában, majd ismét visszatért régebbi munkahelyére. **Marko-vics** bórkereskedő 150.000 lei erejéig kártérítési keresetet indított **Lovász Márton** ellen, azzal az indoklással, hogy neki jelentős kárt okozott. **Lovász Márton**, akit **dr. Kele Gyula** ügyvéd képvisel a bíróság előtt, azzal véde-

kezik, hogy azért hagyta ott a lugosi kaptafagyárat, mert tuhhalmozták munkával. Az ügyben a járásbiróság a közeljövőben mond ítéletet.

— Beszámolt az **Ország-Világ** arról az érdekes dollár perről, amelyet az aradi **Andrényi Károly és Fiai** vaskereskedelmi vállalat **dr. Issekutz István** ügyvéd utján indított az **Erdélyi Bank R. T.**, pénzüintézet ellen, dollár-árfolyamkülönbözet címen. A vállalat 322.000 leit követelt a banktól, amelynek képviselőjében **dr. Rácz Sándor** ügyvéd vitatta a követelés jogosságát. A törvényszék elfogadta **dr. Issekutz István** érvelését, megítélte a 322.000 leit és egyben kötelezte alperest 11.000 lei perköltség megtérítésére.

— Az aradmegyei **Pankotai Népbank** pénzüintézet, amellyel kapcsolatosan még annak idején elrendelték a csődöt, — **dr. Pop Alexandru** aradi ügyvéd utján pert indított a **Bánáti Bankegyesület** ellen, kétmillió lei követelés erejéig, amely összeggel a **Bánáti Bankegyesület** a csődbejutott pénzüintézetnek tartozott. A bíróság kötelezte az alperes bankot 1,131.000 lei megfizetésére és elmarasztalta a perköltségek viselésében is. **Pop Alexandru** dr. külön per utján kérte a bíróságtól a perköltségek megállapítását, ami meg is történt és a **Bánáti Bankegyesületet** ebből az ügyből kifolyólag 131.000 lei perköltség kiegyenlítésére kötelezték.

— **Mandel Péter** aradi kereskedő 3000 lei, áruüzletből származó követelését, ami egy ismert aradi kereskedővel szemben állott fenn, átruházta **dr. Barna Zoltán** ügyvédre és amikor az ügyvéd a követelést be akarta hajtani, a kereskedő a kifizetést azzal tagadta meg, hogy rómijátékon 3000 leit nyert **Mandel Pétertől** és ezt az összeget a 3000 leies követelés átruházója nem fizette ki. **Barna Zoltán** dr. nem fogadta el ezt az érvelést és pert indított a kereskedő ellen. Az ügygel az aradi járásbiróság foglalkozik.

— Az **Agronomul** biztosító intézet pert indított a **Pietas** kolozsvári temetkezési egyesület ellen 45.000 lei visszatérítése miatt mert, amint a felperes biztosító keresetében előadja, — még 1935 júliusában megállapodást kötött a kolozsvári temetkezési csoporttal, annak tagjainak viszontbiztosítására és ennek megfelelően 45.000 lei előleget is folyósított. Mivel azonban 1939 júliusáig a **Pietas** egyetlen ügyfelét sem küldte az Agronomulhoz biztosítás végett, az Agronomul visszakövetelte a 45.000 leit, amit azonban a kolozsvári temetkezési csoport megtagadott. Ilyen előzmények után indult meg a per az aradi járásbiróság előtt, ahol azonban illetékességi kifogás alapján kimondták, hogy az ügy a kolozsvári járásbiróság elé tartozik. Az **Agronomul** felebbezése folytán az ügy az aradi törvényszék elé került, ahol az aradi biztosító intézet azt kívánta bizonyítani, hogy a szerződés értelmében kikötötték az aradi járásbiróság illetékességét. A törvényszék elrendelte a bizonyítási eljárás lefolytatását.

— **Zimmermann** József világosi kádármester megbizásból **dr. Rohan** Dimitrie ügyvéd 101.856 lei erejeig pert indított a **Bánáti Bankegyesület** ellen, mert — amint a felperes ügyvédje a tárgyaláson előadta. — a pénzüintézet egy kölcsönügyletből kifolyólag tulfizetés miatt ennyivel tartozik a kádármesternek. **Zimmermann** József — az ügyvéd előadása szerint, — 1.616.199 leijel tartozott az alperes banknak és erre az összegre megállapodás jött létre, amelynek értelmében **Zimmermannnak** 702.000 lei erejéig váltót kellett adnia, ezen kívül pedig ezen összeg erejéig betáblázást is eszközöltek **Zimmermann** ingatlanvagyonára. Ezen kívül az adós biztosítékként félmillió lei értékben hordókat helyezett le-tétbe a bank triebswetteri és máriaföldi raktáraiban. A megegyezés szerint, amennyiben **Zimmermann** 1936 december harmadikáig 500.000 leit kiegyenlít, 50.000 lei leírásban részesül. Ekkor a kádármester felhatalmazást adott a banknak, hogy a 224.479 liter össz-ürtartalmat képviselő hordókat értékesítse. Ez meg is történt, amikor azonban elszámolásra került sor kiderült, hogy a pénzüintézet 33.957 liternyi hordóürtartalommal nem tud elszámolni, mert ez a hordó-mennyiség eltűnt a bank raktárából. Mikor a pénzüintézet nem volt hajlandó a hiányért az anyagi felelősséget vállalni, a kádármester — literenként 3 leies értékkel, — 101.856 lei erejéig pert indított. A bíróság előtt a bank jogi képviselője azzal védekezett, hogy a hordók olyan körülmények között tűntek el a pénzüintézet raktáraiból, amelyeket ma már nem lehet tisztázni, különben is — hangoztatta az ügyvéd, — a bank két ízben is, közel félmillió leit engedett el felperes tartozásaiból, a kereset nem méltányos. A bíróság elrendelte a bizonyítás kiegészítését.

— A **Victoria** bank 1938 májusában nyilvános árlejtésen megvette **Ianota** Nicolae és felesége pálosi lakosok több ingatlanát, 600.000 lei értékben. **Ianotáék** ügyvédjük, **dr. Suciú** Valeriu radnai ügyvéd útján megtámadták az árverést azzal, hogy az árverés a konverziós törvény intézkedéseinek figyelembevételével nélkül történt meg. A radnai járásbíró-ság az aradi törvényszék illetékességét állapította meg ebben az ügyben és az aradi törvényszék a napokban foglalkozott az árverés ellen felhozott kifogással, amit azonban visszautasított azzal, hogy annak kitűzése már a konverziós törvény életbeléptetése előtt jogerőre emelkedett.

— A **Lyon** aradi divatáruház hathónapos moratóriumot kért az aradi törvényszéktől és a kérés alátámasztására ügyvédje, **dr. Ungár** Imre előadta, hogy a cég tartozásai 78.000 leit tesznek ki, annak ellenére, hogy egy hónappal előbb még 140.000 leijel tartozott. Az ügyvéd közölte, hogy ugyszólván valamennyi hitelező hajlandó a moratóriumhoz hozzájárulni, kivéve két váltóhitelezőt. A törvényszék helyt-adott a kérelemnek és engedélyezte a hathónapos moratóriumot,

— **Drimba Sándor** volt zarándi jegyző ellen még évekkel ezelőtt bűnügyi eljárás indult azon a címen, hogy rovancsolás során 134.200 lei hiányt állapítottak meg. Mielőtt a bűnvádi eljárás véglegesen lezárult volna, végrehajtást vezettek **Drimba Sándor** vagyonára és ingatlanait, valamint ingóvagyonát elárverezték. A bűnvádi eljárás során azonban csak 25.570 lei hiányt állapítottak meg, ezért **Drimba Sándor** az árverésből kifolyólag öt ért kár fejében 404.575 lei erejéig kártérítési pert indított az állam ellen. A bíróság elrendelte a bizonyítás kiegészítését.

— **Rohan Dimitrie dr.** radnai ügyvéd egy részére történt átruházásból származó 174.255 leies követelés erejéig pert indított a **Bánáti Bankkegyesület** elen. A bíróság előtt a pénzüintézet képviselőjében **dr. Parecz Béla** ügyvéd előadta, hogy a bank konverziós törvény értelmében csak a követelés 40 százalékat köteles megtéríteni. Így **Rohan Dimitrie dr.** követelése költségekkel és kamatokkal együtt 81.170 leit tesz ki, amiből 47.800 leit a bank már ki is fizetett úgy, hogy a tartozás már csak 34.000 leit tesz ki. A bíróság későbbi időpontban hirdet ítéletet az ügyben.

— **Lefkovics Árpád** aradi kereskedő hitelezési csalás címén feljelentést tett **Stein Lajos** nagybányai lakos ellen, aki mint utazó dolgozott az aradi kereskedő számára és 32.000 lei értékű árut adott el **Stein Adolf** nagybányai kereskedőnek, akiről elhallgatta, hogy testvérbátyja és — a feljelentés szerint — a tényekkel ellenkezően azt állította a vevőről, hogy vagyonos ember. **Lefkovics** le is szállította az árut, amelynek ellenértékét csak részben kapta meg, amennyiben **Stein Adolf** 13.124 lejjel adosa maradt. Az ügy jelenleg az aradi törvényszéket foglalkoztatja.

— Megirtuk, hogy **Molnár Teodor** gépkocsivezető pert indított volt munkaadója, az aradi **Goldschmidt-cég** ellen, mert — keresete szerint a cég méltánytalanul járt el vele, amikor a vállalat gépkocsijával katonai szolgálattételre vonult be. **Molnár** ügyvédje, **dr. Gregorovici Stefan** uaján elmaradt napidíjak, elmaradt szabadság, tulorák és erkölcsi kártérítés fejében összesen 35.470 lei megtérítését kérte. A munkabíróság részben helyetadott a keresetnek és az altorest 15.440 lei megfizetésére és 3200 lei perköltség megtérítésére kötelezte.

Kimondhatatlanul örülök, mert eltalálta, hogy karácsonyi ajándékot csak az

ELITE PARFUMERIA-ból szeretnék, ahol mindig előnyösen szeretem be kozmetikai szükségleteimet.

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.

Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy evre: pénzintézeteknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és külföldre 1200, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. Hirdetési árszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,

Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénztelvetelre — pecsettel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak fényképes igazolványal rendelkező kiadóhivatali megbízottak vannak feljogosítva!

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével!

Weisz István

uriszabóság. Kifogástalan szabás, állandó szövetkülönlegességek és szolid árak. Arad, Str. Eminescu No. 15.

— „PHÖNIX“-NYOMDA, Arad, Piața Plevnei Nr. 2. Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállítható munka izléses és pontos elkészítésére a legrovidebb időn belül, versenyképes áráért. Könyvek, folyóiratok, újságok, hivatalos, iskolai és egyházi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzintézeti nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!

Ne felejtse el :

Larom

a legjobb borotvapenge. / Larom-Specialitate

Fényképész sok van, de gyermekfényképész csak:

Székely André

Arad, Bulevardul Regina Maria No. 22.

NAGY IMRE

nődivat-szalónja az Eminescu ucca 8 szám alatt már teljes gőzerővel dolgozik, hogy kielégítse városunk előkelő hölgyközönségének rendeléseit.

BÉLYEGZŐKET

olcsón, jól és azonnal készít **Stampa** bélyegzőgyár, Arad, Str. Eminescu 12.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanok

GOLDSTEIN LAJOS

mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújt kosztüm és kabátujdonságokban, selyem és mosóáruban.
Str. Bratianu 2.

Ilica György

ARAD, STR. V. GOLDIȘ No. 1.

Ortopäd és ludtalpu cipőket orvosi előírás szerint szakszerűen, luxus cipőket legujabb model szerint a legjobb anyagból készíti.

— ÉJJEL-NAPPAL szivesen dolgozunk a közönségért,
— dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbítunk.
Ne sajnálja senki a idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ“ huszonnyolc év óta tántorithatatlanul állja a helyét,
— mindig és mindenütt a közönségért a közönséggel!

Tip. „Phönix“, Arad.